

AZ 1964. ÉVI KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI KUTATÁSOK

A Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztálya 1962. december 22-i kelettel "A könyvtártudományi kutatások 1963/65. évi programja. Pályázati felhívás." című kutatási tematikát bocsátott ki a könyvtártudományi kutatások tervszerű irányítása érdekében. (L. Könyvtári Figyelő, 1962. évi 9-10. sz.). E program azokat az országos jelentőségű témákat tartalmazza, amelyeknek kutatása és kidolgozása a gyakorlati könyvtári tevékenység elméleti alátámasztását, a magyar könyvtárügy fejlesztésének tudományos megalapozását és az időszerű feladatok megvalósításának elősegítését eredményezheti.

A Könyvtárosztály a programban szereplő témák közül a legfontosabbakat egyben pályázatra is kitűzte. (Az 1963. évi pályázat eredményeire és az 1964. évi pályázati felhívásra vonatkozólag l. a Könyvtári Figyelő 1963. évf. 5. és a Könyvtáros 1964. évi 1. számát.) A kutatók által kiválasztott és a könyvtárvezetők által javasolt témákat az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács Könyvtártudományi és Kiadványi Szakbizottságának véleményezése alapján a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztálya jóváhagyja és kidolgozásukra munkaidő-kedvezményt (kutatónapot) engedélyez.

A helyi jellegű (hálózati) kutatási témák elbírálása és engedélyezése a könyvtárvezetők hatáskörébe tartozik; az elfogadott témákat csupán bejelentik a Könyvtárosztálynak.

Az országos jelentőségű és helyi jellegű témák mellett számos könyvtárban folyik más szaktudományok körébe tartozó, nem könyvtártudományi tárgyú kutatás. Ezeket a kutatásokat, az igazgatók javaslata alapján ugyancsak a Könyvtárosztály hagyja jóvá, s engedélyez a kutatók számára munkaidő-kedvezményt.

Az 1964. évre 15, a Művelődésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó különböző könyvtár és intézmény jelentett be összesen 111 kutatási témát. Ezek megoszlása: 57 országos jelentőségű és 28 helyi jellegű könyvtártudományi, valamint 26 nem könyvtártudományi téma. Az 57 országos jelentőségű téma közül 46 szerepel az 1963/65. évi programban is, s ezekből 19 egyben pályázatra is ki van jelölve. A bejelentett kutatások megoszlása könyvtárak szerint: Országos Széchényi Könyvtár: 34 (11 országos, 11 helyi, 12 nem könyvtártudományi), Egyetemi Könyvtár, Budapest: 17 (5 országos, 7 helyi, 5 nem könyvtártudományi), Egyetemi Könyvtár, Debrecen: 15 (7 országos, 7 helyi, 1 nem könyvtártudományi), Könyvtártudományi és Módszertani Központ: 13 (11 országos, 2 nem könyvtártudományi), Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtára: 10 (7 országos, 2 helyi, 1 nem könyvtártudományi), Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtára, Miskolc: 4 (3 országos, 1 helyi), Somogyi Könyvtár, Szeged: 4 (3 országos, 1 nem könyvtártudományi), Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára: 4 (4 nem könyvtártudományi), Megyei Könyvtár, Veszprém: 3 (3 országos), Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 2 (2 országos), Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola Könyvtára: 1 (1 országos), Egyetemi Könyvtár, Pécs: 1 (1 országos), Jókai Könyvtár, Pápa: 1 (1 országos), Művelődésügyi

Minisztérium Könyvtárosztálya: 1 (1 országos) és Országos Pedagógiai Könyvtár: 1 (1 országos).

Mivel a bejelentett kutatási témák között is több olyan van, amelyek tárgyaknál fogva érintkeznek, részben fedik, vagy kiegészítik egymást, továbbá mivel számos könyvtár részéről, - amelyben pedig folyik könyvtártudományi kutatás - nem érkezett bejelentés, az OKDT Könyvtártudományi és Kiadványi Szakbizottsága a témakörök egybehangolása, a kutatók együttműködésének és a kutatások koordinálásának elősegítése végett az alábbiakban közli az 1964. évi kutatási témákat.

I. ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI TÉMÁK

A/ Az 1963/65. évi könyvtártudományi kutatási programban szereplők. (Témakörök szerint csoportosítva. P = pályázatra kijelölt téma.)

P 1.12 Kovács Gyuláné (BMÜEK): A magyarországi osztályviszonyok alakulásának hatása a magyar könyvtár-kultúra fejlődésére 1945-1962.

P 1.211 Gerő Zsoltné (KMK): Könyvtártelepítés, könyvtári ellátottság Győr-Sopron megyében.

P 1.211 Varga Béla (Megyei Könyvtár, Veszprém): A könyvtártelepítés távlati fejlesztési terve Veszprém megyében.

P 1.31 Bereczky László (KMK): A magyar általános tudományos könyvtárak jelenlegi helyzete és helyük a magyar könyvtárügyben.

P 1.31 Szente Ferenc (KMK): Kistelepülések könyvtári ellátása.

P 2.12 Pazár Béla (Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc): A könyvtári állomány forgásának vizsgálata matematikai statisztikai módszerekkel.

P 2.13 Nagy Ernő (Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc): Az olvasószolgálati munka racionalizálása (különös tekintettel a kölcsönzési rendszerekre.).

P 3.131 Hunyadi Piroska (Egyetemi Könyvtár, Budapest): Olvasáslélektani vizsgálatok.

P 3.131 Károlyi Zsigmondné (OPK): Az általános és középiskolai tanárok olvasási szokásainak elemzése.

P 3.131 Reguli Ernőné (Somogyi Könyvtár, Szeged): Egy kiválasztott olvasócsoport igényeinek, olvasási szokásainak vizsgálata a Somogyi Könyvtár kölcsönzőjében.

P 3.131 Ughy Jenő (KMK): Felnőtt parasztolvasók olvasáslélektani vizsgálata.

P 3.21 Onódy Miklós (KMK): A parasztolvasók nevelésének és irányításának problémái a falusi könyvtárakban.

P 3.221 Iszlai Zoltán (KMK): A könyvtári munka szerepe az iskolán kívüli tömegoktatásban.

P 3.221 PelejteI Tibor (KMK): Közművelődési könyvtárak feladata a szakismeretek terjesztésében.

P 4.3+1.1 Sallai István (KMK): A/ A bibliográfiák szerepe a közművelődési könyvtárak tájékoztatási rendszerében. Az ajánló bibliográfia tipológiája.
B/ A könyvtár szerepe a falu szocialista átalakításában.

P 4.121 Déri Miklósné (Egyetemi Könyvtár, Budapest): A kémia területén dolgozó kutatók olvasási és tájékozódási szokásai és a tudományos tájékoztatás iránti igényeinek elemzése.

P 4.121 Farkas Endréné (BMÜEK): A szakirodalmi tájékoztatás iránti igények elemzése és az irodalmi forráskutatás a kémia területén.

P 4.121 Zircz Péter - Zsidai József (Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc): Egy kiválasztott kutatócsoport tájékozódási igényeinek és szokásainak vizsgálata.

P 4.3 Csüry István (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): A bibliográfia-elmélet alapkérdései.

P 4.3 Kozocsa Sándor (OSzK): A magyar bibliográfia története.

P 4.42 Gaál Magdolna (Megyei Könyvtár, Veszprém): Az irodalompropaganda és az olvastatás szerepe a mezőgazdasági szakismeretek terjesztésében.

P 4.45 Lécés Károlyné (BMÜEK): A nem-publikált vagy félig publikált dokumentumanyag könyvtári kezelése.

5.1 Fodor András (KMK): Törzsanyagjegyzékek a közművelődési könyvtárakban.

5.1 Károlyi Zsigmond (BMÜEK): A műszaki tájékoztatás folyóiratbázisának elemzése.

5.12 Balázs János (BMÜEK): Koordinációs törekvések a külföldi és hazai könyvtárak állománygyarapítási munkájában.

6.1 Domanovszky Ákos (Egyetemi Könyvtár, Budapest): A leíró katalógus funkciói és tárgyai.

6.11 Haraszthy Gyula (OSzK): Az Országos Széchényi Könyvtár katalógusrendszerei.

6.15 Onika Olga (Megyei Könyvtár, Veszprém): Tárgyszókatalógus módszertana megyei és járási könyvtárban.

6.15 Trócsányi Zsoltné (BMÜEK): Mit tartalmaznak a katalógusok? A katalógusok anyagának szétválasztása, bontása.

6.15 Varsányi Endréné (KMK): Tárgyszókatalógushoz tárgyszójegyzék kidolgozása.

8.12 Lukátsy Sarolta (Somogyi Könyvtár, Szeged): A magyar gyermekkönyvkiadás és gyermekolvasók 1957-1963.

8.121 Varga Zoltánné (Egyetemi Könyvtár, Debrecen) Könyvtárpolitikai törekvések a huszadik század első évtizedében.

8.122 Bezerédy István (Somogyi Könyvtár, Szeged): A szegedi városi Somogyi Könyvtár fejlődése 1945–1965 között.

8.122 Móra László (BMÜEK): A műszaki felsőoktatási könyvtári hálózat fejlődése az 1945–1965 közötti két évtizedben.

P 8.13 Jelencsik Sándor (Jókai Könyvtár, Pápa): Pápa város könyvtári és népművelési viszonyainak alakulása 1945 óta.

P 8.13 Molnár István (Egyetemi Könyvtár, Pécs): Baranya megye könyvtári és népművelési viszonyainak alakulása 1945–1965 között.

P 8.13 Szabó László (Városi Könyvtár, Debrecen): A debreceni közművelődési könyvtárügy története a 20. században.

8.2 Bikácsi Lászlóné (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár): A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyermekkönyvtárainak története.

8.21 Bényei Józsefné (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): Népkönyvtári címjegyzékek.

8.21 Markovits Györgyi (OSzK): A Horthy-korszak cenzurális viszonyai.

8.21 Papp Ivánné (OSzK): Olvasóköri és egyesületi élet a 19. században.

8.22 Kovács Ilona (OSzK): Olvasási kultúra Magyarországon a két világháború között.

8.22 Rácz Aranka (M.M. Könyvtárosztálya): Magyar közművelődési könyvtárak kezdetei 1849-ig.

8.23 Mona Ilona (Bartók Zeneművészeti Szakiskola Könyvtára, Budapest): A magyar zeneműkiadás kezdetei.

8.23 Dezsényi Béla (OSzK) A magyar sajtó története.

B./ Az 1963/65. évi könyvtártudományi kutatások programján kívüli témák. (A kutatók betürendje szerint.)

Babiczkó Béla (OSzK): Könyvtári fényképezés, speciális eljárások.

Bata Imre (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): Az irodalomtörténet szakirodalmi ellátottsága Debrecenben.

Donáth Regina (Egyetemi Könyvtár, Budapest): A 18. századi cenzura-történet.

Gombocz István (OSzK): A nemzetközi cserét szabályozó konvenciók és Magyarország.

Izsépy Edit (Egyetemi Könyvtár, Budapest): A "Magyar Gazdaságtörténeti Szemle" története.

Kemény István (OSzK): Baloldali és munkássajtó 1900-1918.

Molnár Pál (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): A könyvtártudomány tudományelméleti kérdései a külföldi szakirodalomban (1930-tól máig.)

Némedi Lajosné (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): Könyvmorfológiai tanulmányok (18. századi magyar nyelvű nyomtatványok.)

Németh Mária (OSzK): Hírlapállomány őrzése, feltártsága a hazai könyvtárakban.

Remete László (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár): a/ A "Vérvörös csütörtök" irodalmi visszhangja és hatása.

b/ A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár története 1963-ig.

Tombor Tibor (OSzK): Könyvtári állomány tárolása. Könyvtárépítési kézikönyv.

II. HELYI JELLEGŰ KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI TÉMÁK

(Kutatóhelyek szerint)

Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára:

Hodinka László: Hálózati állománynyilvántartási kérdések; a központi leltározás elvi és gyakorlati problémái.

Végh Ferenc: A műegyetemi hallgatók szépirodalmi és természettudományos érdeklődése.

Egyetemi Könyvtár, Budapest:

Déri Miklósné: Az ELTE Hálózatába tartozó tanszékek devizaköteles könyvbeszerzésének alakulása és elemzése.

Dümmerth Dezső: Az Egyetemi Könyvtár története és állományának elemzése 1586-1635.

Kenyeres Imréné: Kazinczy Gábor Egyetemi Könyvtárban őrzött levelezése.

Pajkossy Györgyné: Az Egyetemi Könyvtár 1773. évi katalógusa.

Pálvölgyi Endre: Az Egyetemi Könyvtár története.

Tóth András: A szerzetesrendek feloszlata és az Egyetemi Könyvtár.

Vértesy Miklós: Több kisebb téma.

Egyetemi Könyvtár, Debrecen:

Bertók Lajos: Tóth Lajos nyomdai provizori működése.

Bot Györgyné: A tudományos kutatómunka irodalomszükségletének problémái az Egyetemi Könyvtár könyvtárközi kölcsönzésének tükrében.

Gomba Szabolcsné: Tanszéki könyvtáraink állapotának és működésének elemzése.

Bata Imre: Folyóiratok a 20. századi Debrecenben.

Kardos Pálné: A polgári korszak gyűjtő-politikája a Debreceni Egyetemi Könyvtárban.

Lengyel Imre: Az Alföldi Hírlap és Telegdy Kcvách László.

Papp László: A társadalmi igények elemzése és kielégítésének helyzete könyvtárunkban, különös tekintettel az egyetemi reformra.

Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtára, Miskolc:

Nagy Ernő: A cirill írásmódot alkalmazó finnugor nyelvek könyvtári átírása.

Országos Széchényi Könyvtár:

Berlász Jenő: Tudós könyvtáraink a XVI. sz. közepétől a XIX. század közepéig.

Busa Margit: Ephemerides Hungaricae. (Ismeretetését lásd a 142-144. oldalakon.)

Csapodi Csabáné: A Corvina története.

Fazakas József: Az OSzK ismeretlen régi magyar nyomtatványainak meghatározása.

Ferenczy Endréné: Az OSzK olvasószolgálatának és olvasóforgalmának alakulása.

Kecskeméti István: Süßmayr kéziratok az OSzK-ban. - Egressy Béni zeneszerzői munkássága.

Kostyál István: A Helikon Könyvtár története.

Soltész Zoltánné: Meghatározatlan RMK és ősnymtatványok publikálása.

Somkuti Gabriella: Korszerű természettudományos irodalom néhány 18. sz-i magyar magánkönyvtárban.

Varga S. Frigyes: A modern magyar bibliofília története; könyvritkaságaink.

Vizkeleti András: A Cod. Germ. 31. és 54. kódexekkel kapcsolatos problémák.

III. NEM-KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI KUTATÁSI TÉMÁK

(A kutatók betürendje szerint)

Albert Gábor (OSzK): Németh László dramaturgiája.

Biró Lászlóné (Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára): Japán gazdasági eredményei és problémái, politikai fejlődésének értékelése.

Boér Andrásné (Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára): A gépesítés és az automatizálás hatása az adminisztratív munkára.

Dümmerth Dezső (Egyetemi Könyvtár, Budapest): A magyar irodalmi megújulás és a történetkutatás kapcsolata az országgyűlések tükrében 1764-1832.

Fallenbüchl Zoltán (OSzK): Magyarország 18. századi középoktatási viszonyai a statisztika tükrében.

Fodor András (KMK): Irodalmi és műfordítói munkásság.

Galamb Györgyné (OSzK): Pannóniára vonatkozó II. századi írásos források; Cassius Dio adatai a Pannónia írásos forrásanyagát tárgyaló kötet számára.

Héberger Károly (BMÜEK): Anyagismeret és technológia szakmódszer-tana.

Hermann Zsuzsanna (Egyetemi Könyvtár, Budapest): Habsburg-magyar kapcsolatok a 16. sz. elején.

Huszár Ernőné (Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára): Japán kül-kereskedelme.

Karancsy Lászlóné (Egyetemi Könyvtár, Debrecen): Szláv telep-kutatás Hajdu-Biharban.

Kemény G. Gábor (OSzK): Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában.

Keresztényi József (Egyetemi Könyvtár, Budapest): a/ Az ókori olim-piai játékok hanyatló korszakának története.

b/ Az ókori olimpiai játékok történetének bibliográfiája.

c/ Az ókori olimpiai játékok koszoruzási ünnepségei és az ujkori olimpiai játékok éremdíjazása.

Kolos Miklós (Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtára): A francia imperializmus gazdasága és politikája. - Lengyelország gazdasága.

Lay Béla (Egyetemi Könyvtár, Budapest): Magyarországi német nyeivű munkáskultúra 1850-1920.

S. Lengyel Márta (OSzK): Az 1848 előtti haladó osztrák röpirodalom és sajtó története.

Szalatnai Rezső (Egyetemi Könyvtár, Budapest): a/ Cseh és szlovák írók 1818–1950.

b/ A cseh és szlovák színház története.

Péter László (Somogyi Könyvtár, Szeged): Juhász Gyula életműve.

Szilágyi Péter (OSzK): József Attila verstana.

Takács Menyhért (OSzK): Az esztétikai érzelmek lélektana.

Tardy Lajos (OSzK): Az orosz-magyar gazdasági kapcsolatok története.

Terbe Lajos (OSzK): 1917–1945 közt a Szovjetunióban megjelent és a munkásmozgalom emigránsai által más országokban kiadott könyvek... bibliográfiája és kiadástörténete.

Vargha Balázs (KMK): Csokonai műveinek kritikai kiadása.

Vécsey Jenő (OSzK): Erkel Ferenc művei kritikai összkiadása. Szerkesztés.

Vekardi József (OSzK): Mahabharata-Rámájana szövegkritika.

V. Windisch Éva (OSzK): Kovachich Márton György élete és munkássága.

MIVEL FOGLALKOZNAK AZ OKDT SZAKBIZOTTSÁGAI?

A Könyvtáros legutóbbi két száma részletesen foglalkozik az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanácsban folyó munkálatokkal. Az 5. számában (265.p.) a Tanács március 3-i ülésének vitáját ismerteti, ahol az állományvédelem kérdése és a mezőgazdasági dolgozók szakkönyvellátása volt napirenden. Ugyanebben a számban ismerteti az Országos Osztályozási Bizottságnak azt az ülését, amely a többi között az ETO új magyar nyelvű rövidített kiadásának időszeri problémáival foglalkozott.* A képzési és továbbképzési, a Könyvtárigazgatási, a Gyermek és Ifjúsági könyvtári, a Könyvtártudományi és kiadványi szakbizottságok üléseiről olvashatunk még beszámolókat az 5. számban, (265–267.p.)

A 6. számban (330–332.p.) az OKDT Tanácsának áprilisi üléséről számol be a lap. A könyvtáros továbbképzést és a technikai könyvtárak kérdését vitatta meg a Tanács. Rövid beszámolót olvashatunk még az OKDT Dokumentációs tagozatának és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság dokumentációs állandó bizottságának közös üléséről az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtártudományi tanszékén szervezett dokumentációs szakandolyam értékeléséről, a Könyvtárepitési és berendezési szakbizottság vitájáról a győri Műszaki Egyetem könyvtárának tervéről, a Gyermek és ifjúsági könyvtári szakbizottság tárgyalásairól az ifjúsági és gyermekkönyvtárak időszeri problémáiról és a Helyismereti bibliográfiai szakbizottság pécsi üléséről.

* Vö. lapunk jelen számának 169. oldalán lévő közleménnyel az ETO teljes magyar nyelvű kiadásával kapcsolatban.